

Troms og Finnmark fylkeskommune
Romssa ja Finnmarkku fylkkagielda
Tromssan ja Finmarkun fylkinkomuuni

Årsrapport

Elev-, lærling- og mobbeombudene i Troms og Finnmark

2019
2020

Innhold

Lytte – anerkjenne – handle	4
Fortellingene bak tallene – statistikk	6
Engasjementskart, barnehage & grunnskole	8
Engasjementskart, videregående opplæring	10
Barnehage	12
Grunnskole	14
Videregående opplæring	16
Ombudenes arbeidshverdag	21
Individrettet arbeid	22
Systemrettet arbeid	24
Foreldreinvolvering gjennom hele opplæringsløpet	26
Hvordan forstår vi sårbarhet?	28
Sosial læring og livsmestring	29
Hvordan forstår vi begrepet mobbing?	30
Psykisk helse og rus, skolevegring og frafall	31
Coronarefleksjoner	32
Anbefalinger	34
Veien videre for ombudsrollene	36
Utkast fra arbeidet med verdidokument for ombudstjenesten	38
Ombudenes anbefaling til fylkestinget for videreutvikling av tjenesten	40

Jon Halvdan Lenning
jon.halvdan.lenning@tffk.no
904 76 498

Anita Lervoll
anita.lervoll@tffk.no
904 76 498

Janne Sannes
janne.sannes@tffk.no
904 76 498

Lytte – anerkjenne – handle

Å lytte, anerkjenne og handle er ord som står sentralt for å kunne møte andre på en god måte. Det er ord som står sentralt i alle deler av ombudets arbeid, og i møte med mennesker under håndtering av individ- eller systemsaker. Om det er møter med elever eller foresatte, eller i forbindelse med kompetanseheving i en barnehage eller skole, vil disse ordene stå sentralt for å kunne håndtere en vanskelig situasjon best mulig.

Barn, unge og foresatte sier selv at den verste opplevelsen i en mobbesak er å ikke bli trodd. Å møte de som forteller at systemet har sviktet, at de ikke blir trodd eller hørt når de prøver å forklare at deres situasjonen er vanskelig og uholdbar, krever mottakerens fulle oppmerksomhet. Det første møtet og prosessen avgjør i mange tilfeller hvordan resultatet blir.

Voksne må etterstrebe en holdning som ser barna og ungdommene, som lytter og anerkjenner hver eneste fortelling som blir fortalt, som handler ut fra den enkeltes opplevelse og sårbarhet. Det er først da vi klarer å handle ut fra barnets beste, med tiltak vi har mulighet å lykkes med.

Årsrapporten redegjør for ombudenes virksomhet skoleåret 2019/20, og kommenterer arbeidet mot barnehager, grunnskoler og videregående opplæring.

Felles for ombudsarbeidet er:

- Individrettet arbeid med råd og bistand i enkelthenvendelser.
- Markedsføring av ombudsrollen via sosiale media og gjennom besøk til barnehager, skoler, læringsamlinger, yrkes- og utdanningsmesser osv.
- Systemrettet arbeid i et forebyggende perspektiv gjennom foredrag og møter om utvalgte tema.
- Styrking og videreutvikling av elever og lærlingers medvirkning og deltakelse i egen opplæring.
- Videreutvikling av ombudsrollen tilpasset Troms og Finnmark sine behov

Det ble et utrolig fint skolehalvår på alle mulige måter og det holdt helt i mål. Jeg er veldig, veldig takknemlig for hjelpen du har gitt. Aktivitetsplanen og jevnlige møter fungerte godt, men mest av alt tror jeg holdningsendringen som oppsto var den viktigste. Det gikk mye bedre enn jeg hadde turt håpe på. Vi har en gutt som har funnet tilbake roen og gjenvunnet motivasjon og håp for fremtiden. En glad gutt der smilet når øynene.

(Hilsen fra en mamma)

Fortellingene bak tallene – statistikk

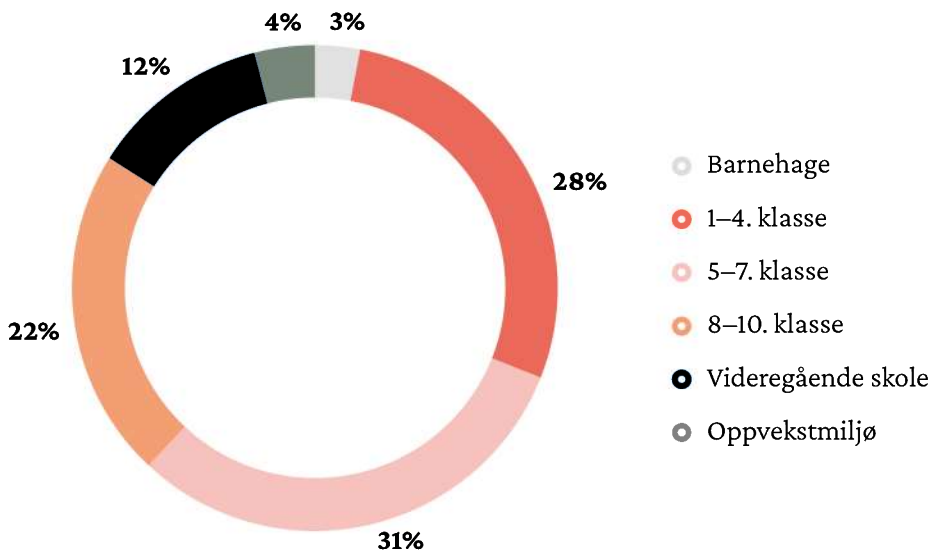
Gjennom henvendelser i løpet av de siste 3 årene har vi fått nærmere kjennskap til over 740 ulike fortellinger fra barn og unges hverdag. Vi lytter til barn og unges egne opplevelser av hverdagene sine, og vi har gjort erfaringer om hvordan disse håndteres i systemet.

Denne innsikten tar vi med oss i møter med foreldre og ansatte. Dette gir oss en unik mulighet til å holde dagsaktuelle og relevante forelesninger i et forebyggende perspektiv.

Ulike statistikker som elevundersøkelsen og ungdomdata viser at mellom 4 og 7% av elevene opplever å ikke ha det trygt og godt på skolen. Med dette som utgangspunkt kan vi som ombud i Troms og Finnmark si at vi kjenner ca. 10% av fortellingene bak disse tallene.

Elev-, lærling og mobbeombudene har tilsammen mottatt 176 henvendelser som omhandler barn og ungdom sin rett til å ha det trygt og godt i barnehage, grunnskole og videregående skole. Figuren viser hvordan henvendelsene er fordelt på de ulike årstrinnene. Antall henvendelser er litt lavere enn tidligere år, dette skyldes i hovedsak at det på grunn av Covid-19 var liten aktivitet i skolene våren 2020. Aldersfordelingen viser at mengden henvendelser som gjelder ungdomsskolen har økt betydelig, mens det er en liten nedgang i henvendelser fra elever i videregående skole. Ut over dette er det små endringer fra tidligere. Vi har også i år valgt å ta med at det kommer en del henvendelser fra fritidsmiljøer som f.eks idrettslag da vi mener at det er viktig å se denne problematikken i et større samfunnsmessig perspektiv. I tillegg har elev- og lærlingombudet mottatt 48 henvendelser som er håndtert etter andre deler av lovverket.

FORDELING HENVENDELSER 2019/2020

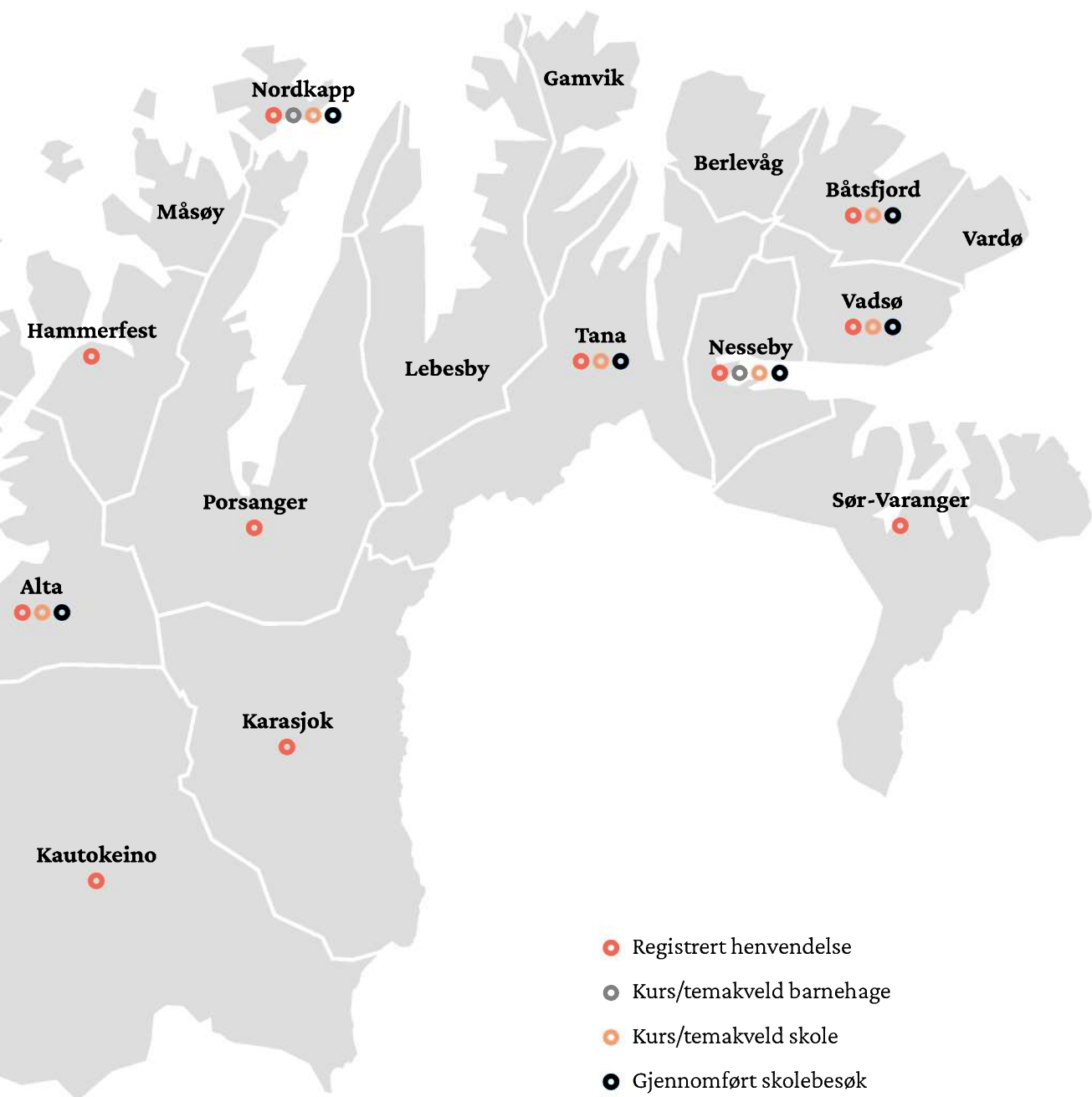
FORDELING SAKER VIDEREGÅENDE OPPLÆRING – 2019/2020

Engasjementskart, barnehage & grunnskole

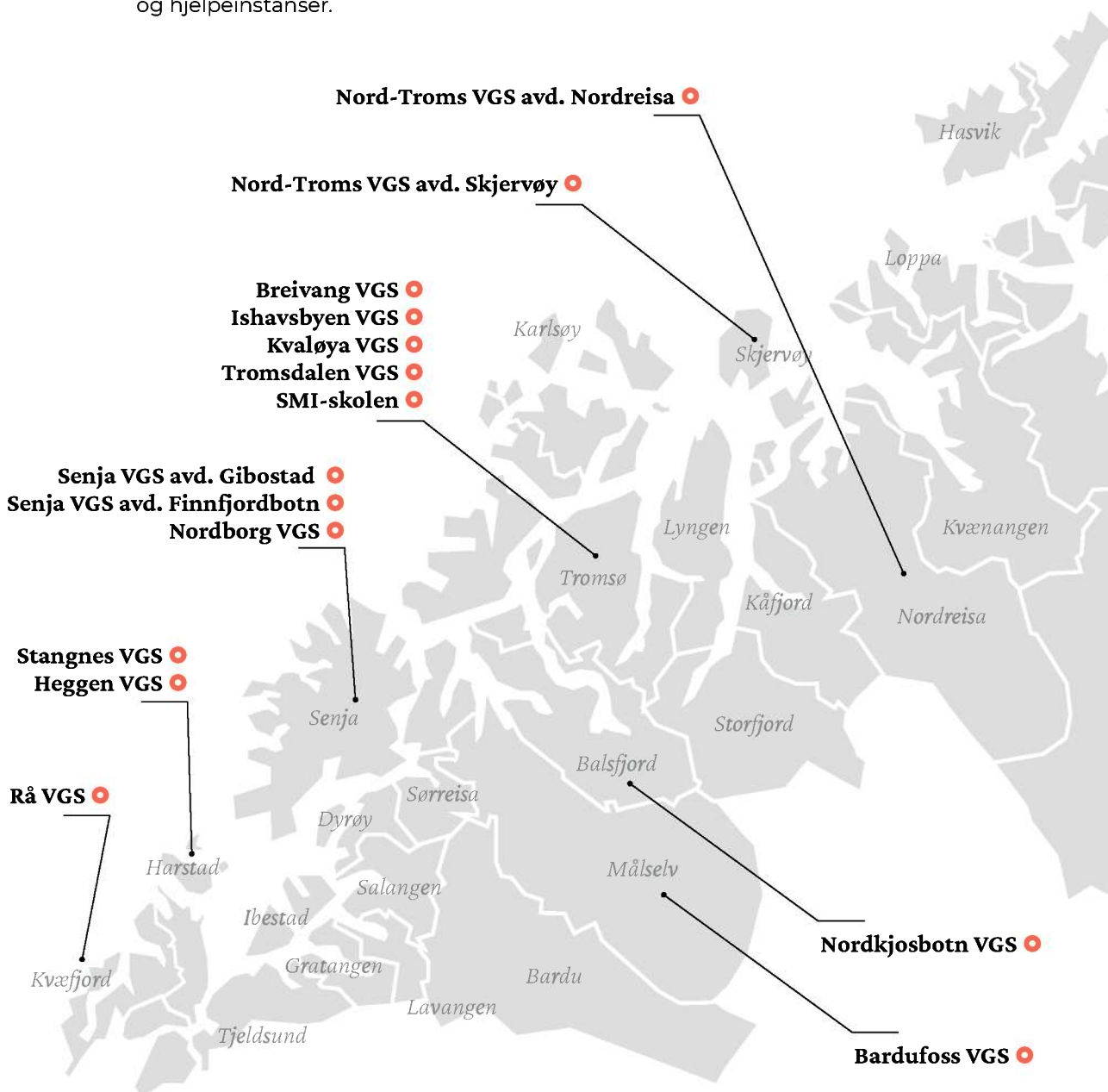
Det siste barnehage-/skoleåret har mobbeombudene i Troms og Finnmark gjennomført 103 eksterne oppdrag der hovedvekten ligger på kurs og temakvelder for ansatte og foreldre i barnehager og skoler. En viktig del av ombudsrollen er å være synlig tilstede på ulike arenaer og prøve å påvirke barn og unges oppvekstmiljø på en mest mulig konstruktiv måte. Derfor er det også gjennomført en rekke skolebesøk der møter med elever har stått sentralt, diverse kurs/møter/foredrag med ulike hjelpeinstanser, fritidsaktører, politikere, fylkesmannen og utdanningsdirektoratet.

Engasjementskart, videregående opplæring

Elev- og lærlingombudet besøkte stort sett alle elevråd, og alle første års elever, ved videregående skoler i region vest. Besøk til Sjøvegan og Kongsbakken lot seg ikke gjennomføre pga korona-situasjonen. Under skolebesøk får elever, ansatte og elevråd nærmere kjennskap til ombudsrollene, og tema som løftes frem er retten til et trygt og godt skolemiljø og styrking av elevdemokratiet. Elever blir kjent med prosesser for å be om hjelp, og å si ifra dersom de opplever å ikke få rettfærdig behandling etter lov og regelverk. I tillegg til skolebesøk har elev- og lærlingombudet deltatt på ca 40 oppdrag der barn, unge og lærlinger er å treffe gjennom aktuelle samlinger, konferanser, utdanningsmesser og seminarer, inkludert kurs og foredrag for ansatte, elever, foreldre, frivillige lag og foreninger og hjelpeinstanser.

Barnehage

«Hei. På småbarnsavdelingen har vi en gutt som ofte ikke tillates å være med i lek. Spesielt fra en annen gutt. Vi ser også at denne gutten nå har begynt å unngå lekegrupper der han er. Vi ønsker å ta tak i dette, før det utvikles til noe mer. Kan du som mobbeombud være med i et møte med oss ansatte hvor vi har fokus på mobbeatferd hos små barn?» (Pedagogisk leder).

Barn som plager/krenker har lært at de kan kontrollere jevnaldrende gjennom å bruke negativ atferd for å oppnå noe (Bistrongmfl.,2016), men videresies det at få barn forsetter om de oppdager at atferden ikke er akseptert av miljøet. Om barna ikke får hjelp, blir atferden relativt stabil over tid (Monks mfl.,2005).

Vi ser at både foresatte og ansatte er mer bevisst på at barn i barnehagealder også kan utøve en mobbeatferd. Problematikken tas på alvor, og flere barnehager arbeider mer systematisk med forebygging og håndtering enn tidligere. Ombudene mottar færre henvendelser om mistriksel og mobbing fra barnehager enn fra skoler, men vi opplever et økende antall saker der det er behov for hjelp.

Mobbeombudet, barnehagene, mfl. har i løpet av dette året arbeidet med forslag til endringer i barnehageloven og retten til et trygt og godt barnehagemiljø, og lovforslaget vurderes sammen med Opplæringslovens §9a. Dette vil gi barnehagene og skolene flere like rutiner. Barn, elever og foresatte vil dermed kunne få en større kunnskap og trygghet, da de vil kjenne igjen retten til et trygt og godt miljø fra de starter i barnehagen til de avslutter videregående opplæring.

Gjennom året har flere barnehager tatt kontakt med ønsker om kurs og temakvelder. Barnehagene er i gang, og bevisstheten rundt forebygging, foreldreinvolvering og systematisk arbeid er økende. Ombudet ser viktigheten med en bevissthet om at det arbeides systematisk og settes inn tiltak på barnehagenivå, for å kunne sikre gjennomføringsgraden ut videregående opplæring.

«Barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser» (Rammeplan for barnehagen – Livsmestring og helse)

**Profesjonelle voksne
i skole og barnehage
må ha inngående
kjennskap til det
enkelte barns
sårbarhet. Dette
slik at man forstår
sine observasjoner
i riktig kontekst og
handler til det beste
for barnet i de ulike
situasjonene!**

– Mobbeombudet i Troms og Finnmark

Grunnskole

Hvorfor går det galt? Hva gjør vi når det går galt? Hvordan hindrer vi at det går galt?

«Per står alene på stien ned mot skolen og puster dypt. Han venter litt slik at skoleklokka har ringt og alle elevene er gått inn. Så går han ned i skolegården, inn i garderoben og henger av seg klærne. Han går til klasseromsdøra. Han åpner den forsiktig for å snike seg mest mulig usett inn på plassen sin. I det han setter seg sier Einar som sitter bakerst i klasserommet halvhøyt: «Så Per Pusling kommer somlende for seint i dag også». De andre elevene småflirer. Læreren ser på Per og sukker, snur seg mot tavla og fortsetter undervisningen. (Anonym historie 2019)

Når barn begynner på skolen skal de møte «Et raust og støttende læringsmiljø» for det har politikerne bestemt, og det står i den nye overordnede del av læreplanen. Det er skolens oppgave å utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle. Hvorvidt den enkelte skole klarer å oppfylle disse store målsetningene er direkte avgjørende for hver enkelt elev sine muligheter til å utvikle seg positivt ut fra sine forutsetninger. Mobbeombudets jobb er å bidra til at barn og ungdom opplever en slik skolehverdag. Ombudet ser dessverre at det fortsatt er mange, og til dels alvorlige brudd på disse rettighetene.

Hvorfor går det galt i historien om Per?

Å utfordre normer og regler er ikke uvanlig for barn og ungdom. Spørsmålet blir hvordan vi voksne håndterer dette. Dersom voksne ikke følger opp standardene for et trygt og godt skolemiljø vil det raskt kunne utvikle seg holdninger og maktforhold i gruppa som gjør det utrygt for både enkeltindivider og større deler av gruppa. I eksemplet Per er det sannsynlig at små kommentarer og latterliggjøring ikke har blitt fulgt opp tidlig nok slik at det har fått dannet seg ei holdning i gruppa om at «Per» er en man kan le av og kommentere uten at de voksne sier noe.

I eksemplet «Per» møter vi en lærer som har gitt opp å opprettholde standarden for et godt og trygt skolemiljø i klassen. «Einar» har med støtte fra andre elever tatt makta i klasserommet og får nå lov til å styre hvem som skal være innenfor eller utenfor fellesskapet.

Hva kan gjøres når det går galt?

I historien om Per blir vår forståelse av mobbing viktig. Her kan man ikke bare stoppe kommentarer og latterliggjøringen som foregår, man må også sette inn tiltak som gjenoppretter standarden for et godt og trygt miljø i klassen og de trygge relasjonene mellom elevene i klassen. Skal både «Per»

og de andre elevene få en god skolehverdag må tiltakene omfavne alle elevene, lærerne og foreldregruppa. Mobbeombudet anbefaler i slike situasjoner i tråd med Opplæringslovens kap.9A-4 en skriftlig aktivitetsplan som inneholder følgende:

- Oversikt over hvilke problemer som skal løses
- Tiltak som tar hensyn til de ulike involverte
- Ivaretagelse og oppfølging av den/de som er utsatt
- Ivaretagelse og oppfølging av den/de som utfører mobbeadferden
- Gjenopprettende arbeid og oppfølging av hele gruppa
- En god dialogavtale/oppfølgingsrutine med involverte elever og foreldre

Hvordan hindrer vi at det går galt?

For å hindre at historier som ligner på denne om «Per» skal få utvikle seg, må alle som jobber i skolen kunne gjenkjenne og forstå de ulike faresignalerne som kan være uttrykk for at mobbeadferd er i ferd med å utvikle seg. Først og fremst må det foregå et kontinuerlig arbeid med å skape trygge og gode skolemiljøer preget av inkludering og forståelse for det mangfoldet som finnes i norske klasserom. Dette betyr at både lærere og foreldre må forstå at det må brukes tid på fellesskapende aktiviteter og arbeid med sosial kompetanse. I skolen møtes alle typer barn og ungdom, og et av de viktigste kriteriene for å lykkes med å skape trygghet er å ha klare rutiner, regler og rammer koblet med voksne som lytter, anerkjenner og handler. En plakat jeg møtte på en skole sier dette på en god og enkel måte:

Stort hjerte – stram regi

Gjennom historier vi møter ser vi at det har sviktet på flere områder. Ofte har både elever, foreldre og ansatte mistet troen på at situasjonen kan endres. Mobbeombudets rolle er å komme inn med et eksternt blikk og prøve å se muligheter og løsninger, samt støtte de som opplever at systemet ikke fungerer. Ofte handler dette om å bidra med hjelp til å strukturere og forstå problemstillingene. Gjennom skoleåret bidrar ombudene med skolebesøk for elever, temakvelder for foreldre og workshops på ulike temaer for personalgrupper. Alt dette for å bidra til holdningsendringer, skape forståelse og kunnskap med utgangspunkt i alle de historiene vi møter i vår arbeidshverdag.

Videregående opplæring

Hei. Jeg går på videregående og trives ikke på noen måter. Karakterene mine har sunket kraftig, og jeg har en del fravær. Jeg har ikke venner her, og er livredd for å havne i en dyp depresjon. Jeg ønsker å søke til en annen skole. Rådgiveren sier at det er nytteløst pga mine karakterer og fravær. Er det noe jeg kan gjøre for å få en større sjanse for å komme inn på en annen skole?

I mandatet står det at elev- og lærlingombudet skal arbeide for at alle elever, lærlinger og lærekandidater (heretter omtalt som lærlinger) skal få en rettferdig behandling etter lov, forskrift og fylkeskommunalt regelverk.

Henvendelser kommer via telefon, SMS, mail, messenger og ved direkte kontakt. De fleste håndteres gjennom råd og veiledning om hvordan elever, foreldre og lærlinger selv kan påvirke og løse utfordringer de møter i læresituasjonen. I komplekse saker opptre elev- og lærlingombudet sammen med elev/lærling i diverse møter for å finne frem til en løsning i saken. Rollen som uavhengig ressursperson og brobygger mellom individ og system bidrar til at ombudet har mulighet til å effektivt undersøke, etterspørre og følge opp henvendelsene.

Ved henvendelser til ombudet kommer det fram at de ikke vet hvem de kan spørre, eller at de opplever å ikke få hjelp. Flere tør ikke å si ifra om kritikkverdige forhold i redsel for at situasjonen skal bli verre. I saker der ombudet bistår elever og lærlinger oppleves som oftest en stor vilje blant ansatte til å finne løsninger som er tilpasset elever og lærlingers behov.

Flere av henvendelsene handler om at elever og lærlinger må gjøre omvalg på grunn av sykdom eller feilvalg. Uten god og korrekt informasjon om hvilke muligheter som finnes vil flere av disse havne i frafalls-statistikken. Det bør utarbeides informasjon om rettigheter og muligheter for omvalg som er enkelt å forstå for elever og lærlinger.

Styrking av elevmedvirkning

Under årlige skolebesøk avholdes et møte mellom ombud og elevråd der fokuset er å bli bedre kjent med den enkelte skole, samt å styrke medvirkning og deltakelse i egen opplæring.

Ved sammenligning 3 år tilbake i tid opplever ombudet en merkbart positiv forbedring i arbeidet med å styrke elevdemokratiet ved samtlige videregående skoler i region vest.

I løpet av disse årene har vi fått til et strukturert samarbeid mellom utdanningsetaten, Elevorganisasjonen og ombudet om regiona-

le elevrådskoleringer høstsemesteret, og elevrådskonferanse våsemesteret. Dette synes å gi positive resultater for systematikk og fokus på elevmedvirkningen.

Felles retningslinjer for elevrådsarbeidet er jobbet frem, men ombudet hører fortsatt om skoler der elever ikke har timeplanfestet klassens time, eller får opplæring til elevrådsarbeidet. En styrking av elevrådkontaktens rolle vil kunne bidra positivt i dette arbeidet.

Sammen med Elevorganisasjonen jobber ombudene kontinuerlig med forbedringer og revidering av nettsiden som er elevenes hjelpeverktøy for et godt elevrådsarbeid : elevråd.no

Styrking av lærlingers medvirkning og kvalitetssikring av opplæringen

Ombudet gjentar sin anbefaling fra de to foregående årsrapportene om å etablere lærlingråd.

I dag informeres lærlingene om sine rettigheter og plikter gjennom opplæringskontorenes lærlingsamlinger og bedriftenes informasjon. Flere fylker har igangsatt arbeidet med å etablere lærlingråd med mål å styrke lærlingers stemmer, og for å bruke deres erfaringer til å kvalitets sikre opplæringen for alle parter.

De siste års satsning på yrkesfag betyr flere lærlinger og behov for flere gode lærebedrifter. Kvalitet i opplæring må sikres hele veien, og fylkeskommunen kan gjøre mye ved å håndheve klare retningslinjer for hva som kreves av en lærebedrift, samt sørge for oppfølging/kontroll, slik at man sikrer at opplæringen foregår etter regelverket. Ombudet mener det er tid for å øke kontrollen der varsler og heving av kontrakter, foreligger.

Samarbeidsmøter om forebygging med skoleledelsen

Under skolebesøk legger ombudet opp til et oppsummerende møte som bidrar til at ombudet får nærmere kjennskap til problemstillinger som kan komme fra elever tilhørende ulike skoler, og skoleledelsen gis mulighet å følge opp, og å jobbe forebyggende, ut ifra tilbakemeldinger som ombudet gir. Dette er et eksempel på brobygger-rollen i praksis, der ombudet skal være bindeledd mellom partene, og bidra til å skape kontakt, spre kunnskap og informasjon for å fremme samarbeid og dialog, og å forebygge misforståelser og konflikter.

Ombudet opplever å ha et godt samarbeid med rektorer, og det er stort sett enkelt å få kontakt, forståelse og hjelp i konkrete saker som omhandler elever.

Samarbeid med lærebedrifter og opplæringskontor for å sikre rettferdig behandling

Ombudet deltar på opplæringskontorenes nettverkssamlinger, og får slik en mulighet til å bli bedre kjent med arbeidet som utføres overfor lærlinger og lærekandidater. Ved forespørsel fra opplæringskontor deltar ombudet på læringsamlinger.

Flere bedrifter og opplæringskontor benytter seg av muligheten til å informere lærlinger og lærekandidater om å kontakte ombudet for råd og veiledning for å sikre rettferdig og korrekt behandling etter gjeldende lover og regelverk, spesielt i saker der lærekontrakt skal heves.

Behov for mer kunnskap og ressurser for oppfølging av psykisk helse og rusproblematikk

Flere henvendelser fra skoler og opplæringskontor handler om behov for bistand og råd til oppfølging av elever, lærlinger og lærekandidaters psykiske helse. Ombudene får høre at kapasiteten til helsesykepleier ved skolene ikke er gode nok, og opplæringskontor gir tilbakemeldinger om at de ønsker et faglig støtteapparat som raskt kan bistå bedrifter og opplæringskontor i oppfølging av lærlinger som sliter med psykisk helse og/ eller rusproblematikk. Elever og lærlinger er bosatt i ulike kommuner, med ulike hjelpetiltak. Det bør opprettes en samlet oversikt over hvilken hjelp skoler, bedrifter, opplæringskontor og foreldre kan støtte seg til i saker som krever særskilte tilrettelegginger i forhold til psykisk helse og/ eller rusproblematikk.

Forutsigbarhet i valg av opplæringsløp og skolestrukturdebatten

Ombudet får årlige henvendelser fra elever som er utrygge på om de kan fortsette sitt utdanningsløp, slik de hadde planlagt, på den skolen de startet første sitt første år. Søkertall og politiske prioriteringer avgjør hvilket studietilbud som gis på ulike skolesteder, og nye endringer kan vedtas fra år til år. Hybelliv og lange reiseavstander til og fra hjemmet kan bli realitet for elever som må bytte skole.

Ved søknad til videregående opplæring må elever og foreldre tydelig informeres at det kan bli endringer av skolested i løpet av utdanningsløpet.

**Gut (16) har forskansa
seg i ein
hettegenser.
Situasjonen har vore
fastlåst i to–tre år. Dei
får inn mat og
drikke, men guten
kjem ikkje ut.**

av Frode Grytten

• UAVHENGIG

• TAUSHETSPLIK

• TIGHETE

• MEDV

Ombudenes arbeidshverdag

Gjennom årsrapporten benytter ombudene seg av muligheten til å kommentere aktuelle temaer fra ombudshverdagene. Vi forteller hvordan vi jobber, men også hvilke temaer som bør vies større oppmerksomhet i arbeidet med forebyggende folkehelse og medvirkning for barn og unge i Troms og Finnmark.

Individrettet arbeid

Oppfølging av direkte henvendelser har ombudets høyeste prioritet. Flere henvendelser bærer preg av at sakene er kommet langt, og blitt komplisert, før elev/ lærling/foreldre tar kontakt, og dermed er også tillit til at systemet kan, eller vil, hjelpe svekket.

Hvordan løses sakene?

Ulike problemstillinger krever ulike løsninger, og en må evne å se muligheter innenfor det regelverket som finnes. I møte med ulike samarbeidsparter møter ombudet som oftest stor velvilje, forståelse og evne til å finne gode løsninger til det beste for elever og lærlinger.

Ufordringer oppstår når skoler og bedrifter ikke klarer å følge opp det man blir enige om på møter.

Flere av henvendelsene kunne vært unngått dersom informasjon, rutiner og prosedyrer hadde vært lettere tilgjengelig i et ubyråkratisk språk.

Systemrettet arbeid

Markedsføring av ombudsrollen og fokus på forebygging av lov- og regelbrudd

Markedsføring av ombudsrollene skjer via tilstedeværelse i møter med elever, lærlinger, ansatte og foreldre, på yrkes- og utdanningsmesser, via plakater og via egen facebook-side.

Mobbeombudene besøker utvalgte kommuner etter direkte forespørsel, og møtene fordeler seg mellom barnehager og skoler, foreldre og ansatte.

Elev- og lærlingombudet gjennomfører årlige skolebesøk med elevråd og elever ved første året på videregående opplæring.

Markedsføring av rollen foregår også ved at de som har vært i kontakt med tjenesten forteller videre.

Under ombudenes forelesninger er tema fokusert rundt rettigheter og plikter, og særlig i forhold nulltoleranse mot mobbing, skolens plikt til å følge med og gripe inn, samt å lage en aktivitetsplan som stopper mobbingen. Vi fokuserer på arbeidet med å bygge gode relasjoner slik at elever og lærlinger blir trygge nok til å be om hjelp og støtte ved behov.

Brobyggere

I mandatet til elev- og lærlingombudet beskrives brobygger-rollen som at ombudet skal være bindeleddet mellom partene, skoler, lærebedrifter, fylkeskommunen, elever, lærlinger og lærekandidater. Ombudet skal bidra til å skape kontakt, spre kunnskap og informasjon mellom de ulike partene. Formålet er å fremme samarbeid og dialog, samt å forebygge misforståelser og konflikter.

Denne rollen, og måten å jobbe på, er felles for mobbeombudene og elev- og lærlingombudet. Vi prøver å legge til rette, og bistå slik at systemet lykkes i arbeidet til det beste for barn og unge.

I svært mange saker opplever vi at tilliten til systemet er svekket, og vi starter jobben med å gradvis bygge tillit til systemet vil, og kan hjelpe.

Når tillit til systemet er svekket, er det ombudets oppgave å også være brobygger mellom skolene/ lærebedriftene/ fylkeskommunen og elever, lærlinger og foreldre, slik at ny tillit på sikt kan etableres. Gjennom muligheter for effektiv og ubyråkratisk arbeid, godt samarbeid og dialog med rådgivere og ledere i ulike system får vi det som oftest til.

Kunnskap om lov og regelverk, kommunikasjonsferdigheter, og en vilje til å hjelpe må være tilstede når ny tillit skal reetableres. Ombudene opplever store individuelle forskjeller mellom ansatte i skoler, rådgivere og saksbehandlere når det gjelder evnen til å oppnå tillit ved første kontakt. I møte med elever, lærlinger og foreldre, kan dette også medføre ulikt resultat i håndtering av saken.

Vi får tilbakemeldinger, og opplever også selv, at svært mange ansatte strekker seg langt for å finne gode løsninger, og ombudet får tilbakemeldinger om at elever, lærlinger og foreldre blir hørt og tatt på alvor.

Dessverre får ombudene også motsatte tilbakemeldinger. Det er elever, lærlinger og foreldre som opplever å møte ansatte i systemet som ikke tar dem på alvor. Også ombudene opplever at håndtering av saker kan være personavhengig. Slik skal det ikke være. Dette er en utfordring for alle parter.

Fortsatt finnes det for mange barn, ungdom og foreldre som ikke får nødvendig hjelp til å finne de gode løsningene som hjelper dem videre.

I forhold til høyt skolefravær og frafall er dette en problemstilling vi bør se nærmere på. Ingen er tjent med at innbyggere mister tillit til et system som er satt for å ivareta barn og unges rettigheter.

Foreldreinvolvering gjennom hele opplæringsløpet

*«Jeg ønsker å involvere meg mer som pappa til min datter, men opplever at det ikke er like lett. Det er liksom ikke like stor aksept at jeg som pappa skal involvere meg da min datter snart er voksen. Det er så store forventninger om at de skal klare seg selv, og vi som foreldre mister kontakt og informasjon med skolen etterhvert som de blir eldre»
(Pappa til elev VGS).*

Foreldreinvolvering, og et godt samarbeid, fra barnet starter i barnehagen til det har gjennomført videregående opplæring fører til økt trygghet og trivsel. Gode relasjoner og tillit gir barn og unge bedre selvregulering og færre atferdsproblemer, og dermed et større læringsutbytte. På sikt vil dette gi barn og unge bedre arbeidsinnsats, arbeidsvaner og mindre fravær, og dermed høyere ambisjoner med hensyn til utdanning (Epstein et al., 2002; Epstein, 2005; Fan & Chen, 2001; Semke & Sheridan, 2010). Vi får unge mennesker som har gode muligheter for egen livsmestring.

Som ombud har vi mange oppdrag i barnehager, skoler og på andre arenaer hvor barn og unge ferdes. Dessverre opplever vi at det er varierende oppmøte av foresatte på foreldremøter og temakvelder. Det er selvsagt ulike grunner til det, men vi mener bestemt at barnehage, skole og hjem må strebe etter å få til god dialog og gode møteplasser. Et godt foreldresamarbeid er en viktig ressurs for barnehager og skoler for å styrke utviklingen av gode læringsmiljø, samt barn og unges oppvekstmiljø. Systematisk arbeid og involverte foreldre fra barnehagenivå og gjennom hele skoleløpet, har stor betydning for gjennomføringsgraden ut videregående opplæring.

Foreldre til elever i videregående opplæring forteller at de opplever å være til bry i møte med skoler og bedrifter, og at de dermed ikke får mulighet å være en støtteperson for sine ungdommer.

Barnehagen og skolen har det overordnede ansvaret for å ta initiativ til, og å tilrettelegge for samarbeid slik at foreldreinvolvering er en mulighet. Hjemmets holdning til barnehage og skole er av stor betydning for barn og unges engasjement og innsats. God og tillitsfull dialog er derfor et gjensidig ansvar.

Ombudenes tips

- Still opp på foreldremøter, i barnehagen og hele veien gjennom videregående opplæring.
- Vis interesse for egne og andres barn og ungdommer – Å heie på alle!
- Snakk positivt om andre barn/ungdommer, foreldre, læreren og skolen.
- Gi støtte til barna/ungdommene, til hverandre i foreldregruppa og til læreren.
- Legg til rette for at barnet ditt kan bygge vennskap, og bygg selv vennskap med andre foreldre.
- Hils på alle du møter på barnas og ungdommenes arenaer.
- Vær bevisst din egen påvirkningskraft.
- Vær en god rollemodell.
- Da er du med på å skape et trygt og godt miljø for ditt barn eller din ungdom!

Hvordan forstår vi sårbarhet?

Det snakkes mye om sårbare barn og ungdommer, men hva betyr dette og hvordan forstår vi sårbarhet? Det er tre viktige forhold å ta hensyn til når man skal jobbe med barn og ungdom.

Hva kan være årsaken til sårbarhet?

Årsak til sårbarhet handler ofte om at barnet/ungdommen har uløste problemer eller mangelfulle ferdigheter for å mestre ulike situasjoner. Dette kan være som følge av f.eks. mobbing, utrygge barnegrupper, psykisk helse, rus, utrygge hjemmeforhold.

Hvordan kan sårbarhet se ut?

Sårbarhet kan ha mange uttrykk og det er viktig at voksne forstår at det kan gi seg uttrykk som f.eks. sinne, utagering, stillhet, ukonsentrert, frustrert, usynlig.

Hva kan vi gjøre for å styrke barnet?

Å styrke sårbare barn og unge gjøres først og fremst gjennom å skape en god relasjon, trygge rammer, forutsigbarhet og å jobbe med sosial læring.

Sosial læring og livsmestring

Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrøng (fra Opplæringslova §1-1)

Barnehager og skoler skal være arenaer som styrker barn og ungdommers muligheter til å mestre det å vokse opp i 2020. Dette må skje i et tett samarbeid mellom barna, foreldrene og de profesjonelle voksne. Begrepene sosial læring og livsmestring kan fort bli høytsvevende og uforståelige for barn og ungdom. Den viktigste oppgaven for voksne er derfor å fylle disse begrepene med forståelig innhold og aktiviteter som skaper mening. Et eksempel er dette med å konstruere ulike øvingsarenaer tilpasset enkeltbarn eller gruppers behov.

Øvingsmoment: Trene på å si sin mening i klassen. Kartlegging viser at flere ungdommer synes det er skummelt.

Treningsmoment: Lage ei mindre gruppe der deltagerne får diskutere ei forberedt problemstilling.

Voksenrolle: Sette sammen ei gruppe av barn som er trygge på hverandre. Forberede problemstilling og organisere hvordan samtalen skal foregå.

Hvordan jobbe med sosial kompetanse?

“Et sett av ferdigheter, kunnskap og holdninger som trengs for å mestre ulike sosiale miljøer, som gjør det mulig å etablere og vedlikeholde relasjoner, og som bidrar til å øke trivsel og fremme utvikling.” (Garbarino 1985)

Hvordan forstår vi begrepet mobbing?

Å håndtere mobbing har lenge handlet om å jakte på negativ ondsinnet mobbeadferd og så konfrontere mobbere med dette, og stoppe den. Vi har nå mer kunnskap om dette fagfeltet og denne kunnskapen gjør at vi i større grad må se på dynamikken i barnegruppene. Hva er det som gjør at mobbeadferd får utvikle seg til å bli skadelig for både den/de som utfører den og de som blir utsatt?

Mobbeombudet erfarer at det å lykkes i arbeidet med en mobbesak betyr følgende:

- Det gjøres en god jobb med å avdekke og forstå problematikken / dynamikken både mellom enkeltpersoner og i gruppa.
- Det er tydelig hva slags adferd som skal stoppe, men det gis også hjelp til å erstatte denne adferden med en positiv adferd.
- Det gjennomføres oppfølging av alle parter inntil man er trygg på at relasjoner er gjenopprettet, og at alle parter har det bra.
- Det arbeides aktivt med hele gruppa for å gjenopprette relasjoner og trygge aktivitetsarenaer for alle. Ofte innebærer dette at man rykker tilbake til start og begynner med å se på hvordan man håndterer f.eks struktur, regler, overganger, oppstart, sammensetning av grupper og hvordan man tilrettelegger ulike typer aktiviteter i barnas hverdag.

Arbeidet med en mobbesak kan ikke avsluttes før barnet/ungdommen har funnet tilbake til sin naturlige plass i fellesskapet. Dette er et viktig prinsipp fordi det har vært en tradisjon for å avslutte slike saker når den synlige mobbeadferden er stoppet.

Forstå og avdekke mobbeadferd
Stoppe mobbeadferden
Gjenopprette gode relasjoner

Psykisk helse og rus, skolevegring og frafall

Har du mulighet å snakke med en lærling som sliter med depresjon? Fraværet er økende, og bedriften har gjort tilrettelegginger så langt det lar seg gjøre. Uforutsigbarheten i lærlingens tilstedeværelse på jobben går nå utover bedriftens planlagte arbeidsoppgaver. Vi er mange som er bekymret for lærlingens helse, og hen behøver noen å snakke med. (Tlf fra opplæringskontor)

Når starter skolevegring og/eller rusproblematikk som fører til frafall? Starter det i oppveksten på grunn av hjemmeforholdene? Pga. mobbing og utestenging i barnehager og skoler? Gjennom å få oppgaver som du ikke mestrer?

Utfordringene er sammensatte, og det er ikke et enkelt svar på disse spørsmålene. Ombudene er ukentlig i kontakt med elever, lærlinger, foreldre og ansatte der bekymringene handler om barn og unges psykisk helse. Vi får høre noen av fortellingene bak tallene som kommer frem i Elevundersøkelsen og Ungdataundersøkelsen. Opplæringslovens kap 9A2 om retten til eit trygt og godt skolemiljø og arbeidsmiljølovens kap 4 om krav til arbeidsmiljøet ivaretar elever og lærlingers rett til oppfølging, tiltak og tilrettelegginger omkring egen helse. Ombudene opplever store variasjoner i skoler og bedrifters håndtering av slike saker, det være seg skolevegring, høyt fravær, depresjon, tanker om selvmord osv. Ombudene opplever at bekymrede ansatte i skoler, bedrifter og opplæringskontor tar kontakt for å få råd og veiledning på bakgrunn av elever og lærlingers utfordringer med psykisk helse, og eller rus.

Coronarefleksjoner

«Vi fikk beskjed fra vår skole at aktivitetsplanen ikke ville gjelde i perioden med hjemmeundervisning. Det reagerer vi på da vi mener vår datter er svært utsatt for videre krenkelser på digitale arenaer i denne tiden. Vi tror jo ikke at mobbingen vil forsvinne bare fordi alle barn sitter hjemme. Vi skjønner at det må andre tiltak inn i planen, men gjelder Opplæringslovens § 9a også ved hjemmeskole?» (mor).

Fra en dag til neste dag forsvant alle fysiske krenkelser i landets barnehager og skoler. Krenkelser og mobbing ble flyttet over til bare å foregå på digitale arenaer. I tillegg ble det en «aksept» til å ekskludere noen da vi ble oppfordret til å kun omgås våre nærmeste, og vi skulle velge 1–2 nære venner som skulle bli våre kohort-venner. Hva med de som ikke ble valgt av noen?

Nedgangen i antall henvendelser til oss ombud som handler om trygt og godt miljø ble merkbar. Vi ser også at det var nedgang i antall saker meldt til fylkesmennene (udir.no/tall-og-forskning). Det betyr allikevel ikke at det var færre saker. I samtaler og oppfølging av saker, og samtaler med både elever, foresatte og skoler har noen tendenser vist seg:

- Det ble ikke opplyst godt nok at trygt og godt skolemiljø også gjelder ved hjemmeskole.
- Skolene mistet oversikt, og det ble vanskelig å følge opp når elevene ikke var fysisk til stedet. Det ble vanskelig å sette inn tiltak.
- Elevene synes det var vanskelig å si ifra, og bevise det som skjedde via digitale arenaer.

Et trygt og godt miljø er en forutsetning for læring og livsmestring. Vi bør derfor strebe etter å legge til rette for gode fysiske og digitale møter både i barnehagen, skolen og fritiden for at utvikling skal skje, for at barnets stemme skal høres og for å kunne se alle. Selvsagt med de restriksjoner som til enhver tid vil gjelde.

Anbefalinger

Anbefaling 1: Konkretiser arbeidet

Ombudene ser gjennom sine arbeidshverdager at det fortsatt er mange barnehager og skoler som ikke klarer å konkretisere sitt arbeid med temaene sosial læring og livsmestring. Arbeidet preges av diskusjoner og planer på et overordnet nivå som i for liten grad skaper konkret handling og aktivitet i møtene med barn og ungdommer. Vi utfordrer barnehager og skoler til å sikre mer konkrete planer for hva de enkelte skal/kan gjøre for å utvikle sosial læring og livsmestring.

- Hva kan barn/ungdom selv gjøre?
- Hva kan foreldre gjøre?
- Hva kan profesjonelle voksne gjøre?

Anbefaling 2: Bedre kvalitet på samarbeidet mellom barnehage/skole og foreldre

Dårlig kvalitet på dette samarbeidet er dessverre gjennomgående i svært mange barnehager og skoler på alle nivå, og mange av henvendelsene handler om dårlig samarbeid og sviktende tillit. Vi utfordrer barnehager og skoler til å konkretisere rutiner for de ulike møtearenaene som f.eks foreldremøter og utviklingssamtaler.

fubhg.no

fug.no

udir.no/kvalitet-og-kompetanse/samarbeid/samarbeid-mellom-hjem-og-skole/

Anbefaling 3: Øk ansattes kompetanse på opplæringslovens kap § 9A, spesielt aktivitetsplikten og aktivitetsplanen

Konkrete tiltaksplaner med navngitte ansvarspersoner som skal følge opp innen gitte frister vil gi en bedre effekt på resultater. Skolene bør utarbeide rutiner og prosedyrer i et språk som er enkelt å forstå for elever, lærlinger og foreldre.

Anbefaling 4: Etabler et støtteapparat for bedrifter og opplæringskontor i oppfølging av tidlig innsats for lærlinger med utfordringer i forhold til psykisk helse og rus

Anbefaling 5: Bedre informasjon og oppfølging i alle overganger, fra barnehage til grunnskole, fra grunnskole til videregående opplæring, og spesielt overgangen fra elev til å bli lærling/lærekandidat

Bedre informasjon om muligheter for tilrettelegginger i løpet av hele opplæringsløpet, retten til spesial undervisning og rettigheter til videregående opplæring etter omvalg og feilvalg.

Anbefaling 6: Fortsett arbeidet med å styrke systematikken i medvirkningen for elever og lærlinger. Styrk elevrådskontaktens rolle og etabler lærlingråd

Veien videre for ombudsrollene

Du har de samme rettighetene uansett hvor du bor

Dette budskapet ønsker vi å formidle til barn og unge i Troms og Finnmark. Med dette som bakteppe er vi i ferd med å utarbeide et verdidokument som forteller litt mer om hvordan ombudene jobber, og at vi er uavhengige ressurspersoner for barn og unge som ikke får oppfylt sine rettigheter

Ombudstjenesten i Troms og Finnmark har eksistert i 3 år. De siste to årene har ordningen med fylkesvise mobbeombud på nasjonalt nivå vært underlagt ei nasjonalt initiert evaluering gjennomført av Velferdsforskningsinstituttet NOVA (her kan rapporten leses: udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/evaluering-fylkesvise-mobbeombud/)

Ombudene i Troms og Finnmark har bidratt aktivt til rapporten samtidig som vi gjennom perioden har jobbet med å videreutvikle vårt lokale mandat gitt av Fylkestinget. Vi finner det derfor viktig å kommentere vårt lokale mandat og utøvelse av arbeidet sett opp mot de nasjonale vurderingene.

Gjennom disse årene har vi blitt nærmere kjent med over 700 fortellinger der barn og unge har opplevd å ikke få den hjelpen de har hatt behov for i møte med sin barnehage- eller opplæringshverdag.

700 unike historier. Felles er likevel at de ikke fant noen ansatte i systemet som kunne, eller ville, hjelpe de videre med sin sak. Disse fortellingene hjelper oss med å bygge en ombudstjeneste som er tilpasset lokale behov og forutsetninger.

Lytte, anerkjenne og handle er ikke bare ord på papiret for ombudstjenesten i Troms og Finnmark. Barns beste perspektivet, subjektiv opplevelse, og retten til å bli hørt ivaretas i vår håndtering av alle saker.

Gjennom bygging av ombudstjenesten har vi hatt stor nytte av vår faglige kompetanse og tidligere yrkeserfaringer fra arbeid i barnehager, skoler og som ledere innenfor oppvekstsektoren. Ombudstjenesten er sårbar fordi vi kun er tre ansatte som skal følge opp henvendelser, jobbe forebyggende, og fungere som brobyggere mellom ulike parter.

For å sikre kvalitet i arbeidet, og en bevissthet om kompetanseheving og organisasjonsutvikling har vi utviklet Tromsmodellen som sikrer samarbeid på tvers av rollene som mobbeombud og elev- og lærlingombud. Denne modellen sikrer en oppfølging av barn og unge fra barnehagealder og ut

videregående opplæring. Gjennom modellen sikrer vi tilstedeværelse for barn og unge som har behov for å komme i kontakt med oss.

Vi opplever at uavhengighet i rollene ivaretas på en god måte gjennom vår organisatoriske plassering under fylkestinget. Vi oppnår tillit overfor de som tar kontakt med oss, og vi opplever at det er enkelt for oss å etablere kontakt med ulike aktører i kommuner og fylkeskommunen.

Modellen sikrer sosialt fellesskap og trygghet for ombudene i vanskelige saker pga våre jevnlige drøftings- og utviklingsmøter. Dette gjelder både faglig innhold og vurderinger i konkret mobbeproblematikk, men også i vurdering og trening i egne kommunikasjonsferdigheter. Vi inviteres ofte med i relevante fagforum der tverrfaglig innsats knyttet til psykososialt arbeid i barnehager og skoler er tema. Sammen med ombudskolleger i Norge har vi dannet et nettverk for erfaringsdeling og kompetanseheving, og vi tar videreutdanning i temaet mobbing via Læringsmiljøseneteret og Universitetet i Stavanger. Vi ser det som svært verdifullt å bygge det videre ombudsarbeidet omkring felles og oppdatert kompetanse og fagforståelse.

Vi har lagt ned et betydelig arbeid med å markedsføre rollene gjennom oppsøkende virksomhet der barn, unge, foreldre og ansatte oppholder seg i hverdagene. Gjennom disse møtene gis vi mulighet for å dele erfaringer på tvers av kommuner, skoler, barnehager, frivillige lag og foreninger osv. Vi får nærmere kjennskap til lokale kulturer, satsningsområder, støtteapparat og ressurser samtidig som vi gis mulighet til å jobbe forebyggende med foredrag og workshops om mobbing og krenkelser.

Oppfølging av årsrapportene

Årsrapportene behandles formelt av politikerne i Fylkestinget som er ombudenes oppdragsgivere. I tillegg sendes rapporten ut til alle kommuner med oppfordring om å behandle rapporten i komiteer og utvalg, samt sende den ut til barnehager og skoler. Mobbeombudene stiller opp og orienterer politikere og administrasjon i kommunene der det er ønskelig. Det er gitt gode tilbakemeldinger på rapportene fra kommunene og flere har også kommet i gang med anbefalingene som er gitt.

Utkast fra arbeidet med verdidokument for ombudstjenesten

Vi har eksistert i 3 år, men ombudstjenesten i Troms og Finnmark er fortsatt i etableringsfasen. Vi må fortsette arbeidet med å markedsføre at vi finnes, og hvilke ressurspersoner vi kan være for barn og unge.

Gjennom verdidokumentet som er under utarbeidelse ønsker vi å formidle noe av dette til våre barn og unge:

Til barn og unge i Troms og Finnmark

Fra du begynner i barnehagen og til du er ferdig med videregående opplæring har du mange rettigheter. Rettighetene skal sikre at du får muligheten til å utvikle gode kunnskaper, ferdigheter og holdninger. Disse skal gjør deg i stand til å mestre livet ditt slik at du kan delta i samfunnets arbeid og fellesskap.

Troms og Finnmark er et fylke med store variasjoner når det gjelder oppvekstvilkår og tilbud til barn og ungdom. Små bygdesamfunn, tettsteder og større byer gir oss mange muligheter og noen utfordringer. Når du går inn i barnehagen, skolen eller lærebedriften er det viktig å vite at du har de samme rettighetene uavhengig av hvor du er.

Elev-, lærling og mobbeombudene i Troms og Finnmark skal hjelpe til og passe på at barn og unges rettigheter blir tatt godt vare på. Uansett hvor du bor i vårt langstrakte fylke skal vi som ombud ikke være lengre enn en telefonsamtale eller ei melding unna.

Vi vil!

Elev-, lærling og mobbeombudene skal hele tiden jobbe for å sikre at barn og unge erfarer et trygt og utviklende oppvekstmiljø. Dette skal gjøres gjennom å være uavhengige ressurspersoner med gode ferdigheter og kunnskaper i å lytte, anerkjenne og handle til beste for den enkelte i møte med systemet.

- Ta deg på alvor
- Lytte til deg
- Gjøre det vi kan for å hjelpe deg når du trenger det
- Ha kunnskap og forståelse for de ulike miljøene og kulturene som finnes i regionen vår
- Være synlig tilstede for et trygt og godt lærings- og oppvekstmiljø i hele Troms og Finnmark
- Være en tydelig stemme for barn og unge i samfunnet

Våre verdier

Vårt mål er å møte deg på en slik måte at du etter møtet kjenner på håp om at situasjonen kan bli bedre. Gjennom vår verdibyging ønsker vi å være brobyggere mellom barn, unge og foreldre, og barnehager, skoler og lærebedrifter slik at alle kan ta sin del av ansvaret med å sikre trygge og gode oppvekstmiljø. Vi søker å løse vårt samfunnsoppdrag for barn og ungdom gjennom å være sterke og stødige, snille og bestemte - vi skal være tilstede og ikke gi opp.

STERK – vi tåler å stå i vanskelige situasjoner og møter for å sikre barn og ungdom sine rettigheter. Vi er trygge på vår rolle og posisjon som uavhengige ressurspersoner.

STØDIG – vi har kunnskap om system, lover og regler. Gjennom vår erfaring og kompetanse skal vi kunne bidra med veiledning og støtte i saker som gjelder mobbing, læringsmiljø, barnehagemiljø, samt øvrige spørsmål knyttet til elevs- og læringsrettigheter i videregående opplæring.

SNILL – vi lytter til deg som opplever utfordring og møter deg med forståelse og anerkjennelse. Vi bryr oss og er oppriktig opptatt av å kunne bidra positivt i en vanskelig situasjon.

BESTEMT – på vegne av barn og ungdom skal vi ha en tydelig stemme i ulike deler av systemet og i det offentlige rom når det gjelder retten til trygge og gode lærings- og oppvekstmiljøer.

VI ER TILSTEDE – når du trenger en uavhengig ressursperson å snakke med så er vi tilgjengelig. Vi har taushetsplikt og vil kunne veilede deg i en vanskelig situasjon.

VI GIR IKKE OPP – vi vil ha dialog med deg og hjelper til så lenge du ønsker det, og til situasjonen er blitt bedre.

Ombudenes anbefaling til fylkestinget for videreutvikling av tjenesten

Troms og Finnmark fylkeskommune har et overordnet samfunnsansvar for regional utvikling og folkehelse, og har som en del av dette arbeidet valgt å ansette elev-, lærling og mobbeombud som uavhengige ressurspersoner for barn og unge.

Pr i dag gis et ulikt tilbud for barn og unge på bakgrunn av at region øst (Finnmark) mangler elev- og lærlingombud og et mobbeombud i øst med fast tilsetning. I hverdagene merkes dette gjennom at elever, lærlinger og ansatte i videregående opplæring ikke gis samme muligheter til å kontakte en uavhengig ressursperson som barn og unge bosatt i region vest (Troms).

For å sikre kontinuitet og forutsigbarhet i tjenesten også for barn og unge i øst anbefales det en fast ansettelse av mobbeombud (øst) og at det snarest ansettes et elev- og lærlingombud med ansvar for region øst. Det vil være en stor fordel om ombudet behersker samisk språk.

Ombudene anbefaler også at Fylkestinget tar en tydelig stemme i det nasjonale arbeidet med utvikling av en regional ombudstjeneste.

Tromsmodellen 2018-2020

Eleiv- og lærlingombudet og mobbeombudet skal gjennom tett samarbeid bidra til å sikre barn og ungdom i Troms et trygt og utviklende barnehage og opplæringsmiljø.

BARNEHAGE		BARNESKOLE		UNGDOMSSKOLE		VIDEREGÅENDE OPPLÆRING (SKOLE)		VIDEREGÅENDE OPPLÆRING (BEDRIFT)	
Lovertk Barnehageloven Rammepianen Barnekonvensjonen	Lovertk Kap. 9A i Opplæringsloven Barnekonvensjonen	Lovertk Kap. 9A i Opplæringsloven Barnekonvensjonen	Lovertk Kap. 9A i Opplæringsloven Barnekonvensjonen	Lovertk Opplæringsloven Barnekonvensjonen	Lovertk Opplæringslov Arbeidsmiljølov Lov om sjøfarten Barnekonvensjonen				
Ansvar Mobbeombudet	Ansvar Mobbeombudet	Ansvar Mobbeombudet	Ansvar Mobbeombudet	Ansvar Eleiv- og lærlingombudet	Ansvar Eleiv- og lærlingombudet				
Støtte Eleiv- og lærlingombudet	Støtte Eleiv- og lærlingombudet	Støtte Eleiv- og lærlingombudet	Støtte Eleiv- og lærlingombudet	Støtte Mobbeombudet	Støtte Mobbeombudet				

Årsrapport 2019/2020
Elev-, lærling- og mobbeombudene
i Troms og Finnmark